

การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

**The Study of Social Welfare Management for the Elderly in
Kamphaengdin Sub-district Administrative Organization,
Sam Ngam District, Phichit Province**

รัตติกานต์ อินทร์สุข และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Rattikarn Insuk and Tanastha Rojanatrakul

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : rattikarn.may13@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมใน และ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 246 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบง่ายในสูตรของ Taro Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test (One Way ANOVA) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุของที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุนั้นต้องเน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและแบบมีส่วนร่วมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานในพื้นที่ ดังนี้ การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยครอบครัว การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยชุมชน

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 19, 2020; Revised: May 7, 2021; Accepted: May 10, 2021

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการสังคม; ผู้สูงอายุ; องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน

Abstracts

This research study aims to study the opinions of the elderly on social welfare provision. To compare opinions of the elderly towards social welfare management in and to study guidelines for social welfare management for the elderly in Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. This research study was conducted in accordance with quantitative research methodology and qualitative research. The population and sample were 246 elderly subjects obtained by Taro Yamane's formula representation and four key informants. The research instrument was a data analysis questionnaire using statistics, frequency, percentage, mean, deviation. Standardized t-test, F-test (One Way ANOVA) and interview form. Data analysis Using content analysis techniques, contextual content, information synthesis according to objectives. The results of the research were as follows: 1. Opinion of the elderly on social welfare arrangements for the elderly in Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. Overall, the overall level was at a high level. 2. The comparative results showed that the elderly with different personal factors had opinions on the social welfare management system for the elderly in the area of Kamphaeng Din Sub-District Administrative Organization, Sam Ngam District, Phichit Province. 3. Guidelines for the provision of welfare for the elderly must focus on the care and assistance. And develop the elderly by themselves Family and participation in both the sub-district administration organization and local agencies as follows: Social welfare arrangements for promoting the development of the well-being of the elderly by yourself. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by their families. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by local authorities. Social welfare provision for promoting the development of well-being of the elderly by the community.

Keywords: Social Welfare Management; Elderly; Kamphaengdin Sub-district Administrative Organization

บทนำ

ประเทศไทยจึงเรียกได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างถาวร จากนโยบายประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีอายุยืนยาวขึ้น มีการศึกษา ทักษะและความรู้ดีขึ้น ผลสำเร็จดังกล่าวมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์และอัตราประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2573 คนไทยเกือบ 1 ใน 4 จะเป็นประชากรผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่สำคัญ คือ กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มลดลงจนอาจจะนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ขณะเดียวกันภาระการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและ

ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้น ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การบริการด้านสุขภาพและการดูแล การประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ตลอดจนการออมเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงชราภาพ ฯลฯ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังภาวะทุพพลภาพ โรคที่มีสาเหตุมาจากการเสื่อมสภาพของอวัยวะและโรคสมองเสื่อมในผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนสูงขึ้น ซึ่งจะมีส่วนทำให้งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการและมีความจำเป็นในการได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐหรือจากภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อต้องการให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี จะเห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุประสบปัญหาในหลายรูปแบบ ดังนี้ขาดการบูรณาการ ขาดความต่อเนื่อง ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุขาดการรับรู้และความเข้าใจในสิทธิของผู้สูงอายุ การจัดบริการที่ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือประเด็นสำคัญมีการดำเนินงานแยกส่วนไม่มีลักษณะบูรณาการและมีอุปสรรค อำนาจในการสั่งการ กลไกการขับเคลื่อนขาดความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ จึงเป็นผลให้ไม่บรรลุเป้าหมาย (วิจิตตรา พวงท่าโก, 2557 :19)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นองค์กรภาครัฐที่รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชนรวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาสไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬาหรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจ

หน้าที่ งบประมาณและบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 43)

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะ ตั้งแต่มาตรา 281 ถึง มาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความสำคัญกับท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น และได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ดังนี้ คือ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการซึ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ มาตรา 80 (1) โดยสรุปคือ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่ ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณค่าชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ จากภารกิจที่รับการถ่ายโอนและกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นย่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้นและภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญคืองานสวัสดิการสังคม งานสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้การจัดการทรัพยากรและบริการทางสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 3,414 คนแยกเป็นชายจำนวน 1,663 คน หญิงจำนวน 1,751 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,117 ครัวเรือนและมีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 640 คนในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นซึ่งโครงสร้างประชากรมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินอย่างต่อเนื่องในระยะยาวจากปัญหาและข้อเท็จจริงตามเหตุผลของสภาพการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน, 2563 : ออนไลน์)

ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต โดยมุ่งหวังให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุ สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้มากที่สุด และสามารถนำมาใช้ประกอบการกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสม ให้เป็นรูปธรรมสำหรับรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญในลำดับต้นและยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมให้บรรลุเป้าหมายและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร มีจำนวน ทั้งหมด 640 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน, ข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ, 2563: 23)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร มีจำนวนทั้งหมด 246 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Taro Yamane : 1990) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งหมด 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย โรคประจำตัว แบบสอบถามเป็นลักษณะเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร รวม 7 ด้าน ดังนี้ 1) สวัสดิการด้านการศึกษา 2) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3) สวัสดิการที่อยู่อาศัย 4) สวัสดิการประกันสังคม 5) สวัสดิการนันทนาการ และกีฬา 6) สวัสดิการการให้บริการสังคมทั่วไป

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

2.2 แบบสัมภาษณ์ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 ชุด

โดยผู้วิจัยได้ลงไปดำเนินการเก็บแบบสอบถามกับนักพัฒนาชุมชนที่ได้รับมอบหมายงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย โรคประจำตัวแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร รวม 7 ด้าน ดังนี้ 1) สวัสดิการด้านการศึกษา 2) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3. สวัสดิการที่อยู่อาศัย 4. สวัสดิการประกันสังคม 5. สวัสดิการนันทนาการและกีฬา 6. สวัสดิการการให้บริการสังคมทั่วไป โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

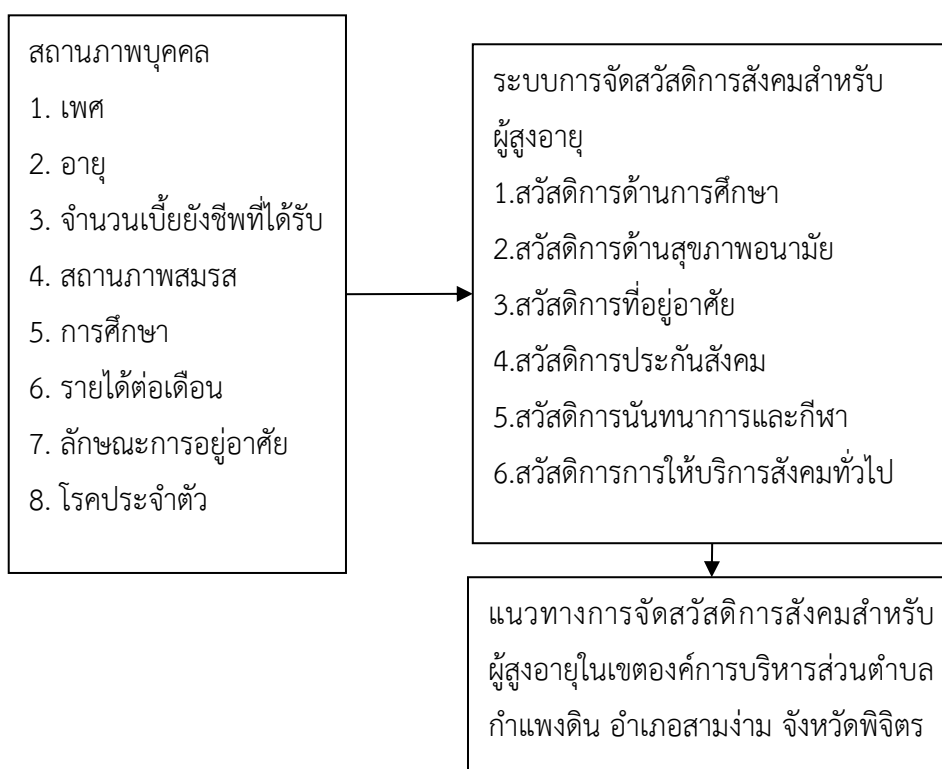
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test แบบ Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-Test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และจากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

2. แบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องและนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตาม
วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม

(n=246)

ระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการศึกษา	3.17	0.811	ปานกลาง
ด้านสุขภาพอนามัย	4.60	0.269	มากที่สุด
ด้านที่อยู่อาศัย	4.13	0.554	มาก
ด้านประกันสังคม	4.63	0.274	มากที่สุด
ด้านนันทนาการและกีฬา	4.20	0.635	มาก
ด้านการบริการสังคมทั่วไป	4.28	0.602	มาก
ภาพรวม	4.17	0.277	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.277) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการสังคมทั่วไป ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

(n=246)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การจัดสวัสดิการสังคม	-0.002	-	0.999	-	✓
อายุ	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.128	0.943	-	✓
จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ	การจัดสวัสดิการสังคม		0.128	0.943	-	✓
สถานภาพสมรส	การจัดสวัสดิการสังคม		2.369	0.096	-	✓
การศึกษา	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.837	0.475	-	✓
รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ	การจัดสวัสดิการสังคม	-	2.043	0.073	-	✓
ลักษณะที่อยู่อาศัย	การจัดสวัสดิการสังคม	-	0.638	0.529	-	✓
โรคประจำตัว	การจัดสวัสดิการสังคม	1.770	-	0.078	-	✓

จากตารางที่ 2 ผู้สูงอายุของที่มี เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพสมรส ลักษณะที่อยู่อาศัย การศึกษาและรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ โรคประจำตัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง ผู้วิจัยสรุปแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้ แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินนั้น ต้องเน้นการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นการพัฒนาสุขภาพะ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญาให้ดีขึ้น ควรดำเนินการตามแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้ 1.

การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง 2. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยครอบครัว 3. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น 4. การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุโดยชุมชน ดังนั้นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุทั้ง 4 แนวทาง เป็นแนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชนในการจัดการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สถาบันวิชาการในแต่ละชุมชนด้วย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดูแลผู้สูงอายุในชุมชนต่อไป

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประกันสังคม ด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริการสังคมทั่วไป ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหมัดเฟาชีรูบามา และกฤษดา มงคลศรี (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านร่างกายด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุรวมถึงเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลังจังหวัดสงขลา จำนวน 5,368 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.1 มีอายุระหว่าง 60-65 ปีมากที่สุดร้อยละ 83.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 59.2 และร้อยละ 54.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ความต้องการสวัสดิการสังคม ทั้ง 3 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านร่างกาย เท่ากับ 4.90 ด้านความมั่นคงปลอดภัย เท่ากับ 4.87 และด้านความต้องการทางสังคม เท่ากับ 4.63 ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสมอ ชัดพล (2559 : 31) ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาในระดับสูงสุดรองลงมาคือด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านที่มีการจัดสวัสดิการสังคมในระดับต่ำสุด คือ ด้านที่พักอาศัย คุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการกับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำสุดคือสวัสดิการด้านสุขภาพ การรักษาพยาบาล กับคุณภาพชีวิตด้าน จิตใจ ซึ่งในแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผู้สูงอายุและกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดบริการครอบครัวอุปการะ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างมั่ง จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้สูงอายุของที่มี เพศ อายุ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ สถานภาพสมรส ลักษณะที่อยู่อาศัย การศึกษา และรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ โรคประจำตัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างมั่ง จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจริวัฒนา กล้าหาญ (2559 : บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความต้องการรับสวัสดิการสังคมและพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 220 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และ F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพศชายมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมมากกว่า เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กลุ่มรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการรับสวัสดิการสังคม

มากกว่ากลุ่มรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท และกลุ่มรายได้ 5,000-9,999 บาท มีความต้องการรับสวัสดิการสังคมมากกว่ากลุ่มรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนกลุ่มอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความต้องการรับสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P < .05$) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพพบว่า ควรมุ่งเน้นไปที่ความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี ซึ่งควรประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันหลากหลายปัจจัยในลักษณะการดูแลเป็นเครือข่าย เป็นสิ่งที่ช่วยให้การดูแลผู้สูงอายุสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนซึ่งรวมถึงตัวผู้สูงอายุเองด้วย อันจะทำให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม จังหวัดพิจิตร

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดินนั้น ต้องเน้นการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นการพัฒนาสุขภาพ ทางกาย ทางสังคม ทางจิต และทางปัญญาให้ดีขึ้น ควรดำเนินการตามแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนี้ 1. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยตัวของท่านเอง 2. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยครอบครัว 3. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น 4. แนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยชุมชน ดังนั้นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุทั้ง 4 แนวทาง เป็นแนวทางการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เน้นในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชนในการจัดการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สถาบันวิชาการในแต่ละชุมชนด้วย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวดี ภาษิตานนท์ (2560 : 35) การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา เขตบางแค” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของเขตบางแคในปัจจุบัน และวิเคราะห์ความเพียงพอ การตอบสนอง การเข้าถึง และประสิทธิภาพของการให้บริการดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมด้าน

สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในเขตบางแค โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในเขตบางแค 10 คน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตบางแคฝ่ายละ 1 คน ได้แก่ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ้ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ และฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครมีการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2557 – 2560) ซึ่งเป็นการบริการพื้นฐานด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาตามมิติด้านการรักษา การป้องกัน และการส่งเสริม พบว่า ในมิติด้านการรักษา นอกจากการให้บริการของโรงพยาบาลราชพิพัฒน์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐเพียงแห่งเดียวแล้ว สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร ยังได้จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุข 40 บางแค ซึ่งมีทั้งหมด 5 สาขา แต่ครอบคลุมเพียง 3 แขวง ยกเว้นแขวงบางแค สำหรับมิติด้านการป้องกันและการส่งเสริม นั้น สำนักงานเขตบางแคมีโครงการที่ดำเนินการโดยฝ่ายต่าง ๆ ข้างต้นทั้งหมด 9 โครงการ แต่โครงการเหล่านี้ไม่ได้มุ่งบริการผู้สูงอายุโดยตรง ดังนั้น การบริการด้านสุขภาพของสำนักงานเขตบางแคจึงยังไม่เพียงพอ ทั้งถึง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นสถานที่ใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและเรียนรู้ร่วมกัน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ ข่าวสารงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในหลายๆช่องทาง เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข่าวสารต่อสวัสดิการสังคมที่ตนเองจะได้รับ
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพูดคุยตามบ้านของผู้สูงอายุให้อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาได้กว้างขึ้นและมากขึ้น เพื่อดูปัญหาให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ ไม่ใช่ปัญหาที่มาจากประชากรเพียงอย่างเดียว
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการจัดการความรู้แบบ KM การให้บริการที่ดี เพื่อเป็นการอบรมและพัฒนาศักยภาพในการให้บริการกับผู้สูงอายุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำความรู้ไปใช้ในการให้บริการกับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะได้รับผลประโยชน์จากการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมของเจ้าหน้าที่อย่างทั่วถึง
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ให้บริการผู้สูงอายุตามแนวทางการพัฒนาการให้บริการแบบ Service Mind เพื่อให้การบริการของเจ้าหน้าที่มีคุณภาพ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ

องค์กร และการให้บริการกับผู้สูงอายุควรเป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสรุปและหารูปแบบในการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในกระบวนการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในบริบทที่แตกต่างกันตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- 3) ควรมีการศึกษาความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นงานสวัสดิการสังคม
- 4) ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสนับสนุนและส่งเสริมของทางเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของทางเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีแผนปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผล). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet>.
- จริวัฒนา กล้าหาญ. (2559). *แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์สาธิตการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจิตตรา พ่วงท่าโก. (2557). *รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมอันพึงประสงค์ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศุภวจิ ภาษิตานนท์. (2560). *การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาเขตบางแค*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ). สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เสมอ ขัตพล. (2559). *การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- หมัดฟาซี รูบามา และกฤษดา มงคลศรี. (2560). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภหาดใหญ่*. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10. วันที่ 20 มีนาคม 2560 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน. (2563). *แผนพัฒนาสามปี (2563-2566)*. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.kampangdinlocal.go.th/>